

'Elke minuut vallen er 37 doden door geweld' door Catherine Vuylstekepublicatiedatum : **06-06-2003**
Buitenland

Na aids en tuberculose is geweld wereldwijd de belangrijkste oorzaak van een voortijdige dood. Zelfmoord, huiselijk geweld en gewelddadige conflicten veroorzaken meer doden dan bijvoorbeeld het verkeer of malaria. 'En toch', zo vindt Alexander Butchart van de Wereldgezondheidsorganisatie, die het fenomeen onderzocht, 'spenderen overheden betrekkelijk weinig centen aan preventie.' Wel geeft hij toe dat er geen onmiddellijk lonende opties zijn: je investeert in de toekomst.

Brussel

Eigen berichtgeving

Catherine Vuylsteke

Dat er jaarlijks 2,94 miljoen mensen sterven aan aids, vertaalt zich (gelukkig) in preventie- en andere campagnes in de meeste naties, en hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld tbc, waar elk jaar 1,66 miljoen mensen aan bezwijken. Haast evenveel mensen sterven jaarlijks een voortijdige dood door geweld, maar dat is in veel mindere mate het voorwerp van overheids campagnes. Daarom besliste de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) nu zelf campagne te voeren, en ze nam er de Italiaanse firma Fabrica, die ook al het erg geslaagde blad Colors uitgeeft, voor in de arm.

Het jongste Colors-nummer is overigens geheel aan geweld gewijd en het is voor de lancering ervan dat de Zuid-Afrikaanse socioloog en WGO-verantwoordelijke Alexander Butchart deze week naar Brussel kwam. Toegegeven, geweld is een vaag begrip, dat bovenal cultureel is gekleurd. Wordt er in België gefronst als een dreumes klappen krijgt wegens het in zijn melkbeker soppen van kousen, dan zou het uitblijven van een ferme reactie in een land als India juist negatief worden bekeken. Het resultaat, zo schrijft de Wereldgezondheidsorganisatie in haar studie World report on violence and health, zijn uiteraard de mortaliteitscijfers, al is dat slechts het topje van de ijsberg. Voor elke dode melden er zich twintig tot veertig mensen voor behandeling in een ziekenhuis. "En ook dat is relatief", voegt Alexander Butchart eraan toe, "immers, daar moet je wel ziekenhuizen voor hebben, wat op het platteland in veel ontwikkelingslanden niet het geval is. Maar goed, we zijn duidelijk aan een mondiale discussie toe over de limieten van het acceptabele."

Elke minuut vallen er wereldwijd 37 doden door geweld. Zowat de helft daarvan, 815.000 mensen, zijn zelfmoorden, nog eens 520.000 anderen zijn slachtoffers van interpersoonlijk geweld (**kindermishandeling**, huiselijk geweld of misdaad), terwijl de vaakst in de internationale aandacht opduikende gewapende conflicten 'slechts' voor 310.000 doden verantwoordelijk zijn.

Uit onderzoek blijkt bovendien dat in regio's waar het aantal zelfmoorden hoog is, het moordcijfer laag blijkt en omgekeerd. Zo slaan weinig mensen de hand aan zichzelf in Afrika en Latijns-Amerika, maar is de kans op moord er behoorlijk groot. Omgekeerd zijn er veel zelfmoordenaars in Europa en Nieuw-Zeeland, maar weinig gevallen van moord.

"Daar zijn verschillende verklaringen voor", legt Butchart uit. "Vooreerst kun je de hoge zelfmoordcijfers in geïndustrialiseerde landen en lage in ontwikkelingslanden verklaren door de perceptie die mensen hebben van hun eigen verantwoordelijkheid en de mate waarin ze denken hun eigen lot te kunnen bepalen. Wie in een land als Brazilië werkloos is, weet dat die conditie te wijten is aan de algehele corruptie in het land, de immense sociale kloof die het voor sommige groepen haast onmogelijk maakt om vooruit te komen, dat soort dingen. Men heeft dus niet in die mate het gevoel persoonlijk en alleen verantwoordelijk te zijn voor de eigen slechte situatie.

"Daarnaast is er het feit dat depressie een van de risicofactoren is van zelfmoord, een probleem dat vaker voorkomt bij bejaarden, en precies die groep is groter in geïndustrialiseerde dan in ontwikkelingslanden. Depressie en psychologische problemen houden tevens verband met het stukgaan van het sociale weefsel. Geen burens, geen familie die over de vloer komt, weinig vrienden, kortom eenzaamheid. En die is in ontwikkelingslanden doorgaans minder." Maar tegelijk is er de mythe van de grote gelukkige familie in

ontwikkelingslanden. Neem een land als India: drie generaties wonen er veelal onder één dak, maar voorspoed sorteert dat niet altijd. Schoonmoeders gedragen zich als despoten tegenover hun schoondochters, wat verklaart waarom steeds meer Indiase stellen niet ongelukkig zijn als ze in de grote steden waar ze naartoe emigreren, alleen maar kleine appartementen vinden en zo niet met de ouders van de echtgenoot samen kunnen wonen. Met andere woorden: economische vooruitgang resulteert in urbanisering en in monofamilies, met dus opnieuw het gevaar van vervreemding en eenzaamheid. En dus: meer depressies en zelfmoord.

Hoe wordt een overheid verondersteld daar wat aan te doen? Butchart: "Dat kan ze inderdaad slechts tot op zekere hoogte. Door in kinderopvang te voorzien, te zorgen voor hoge kwaliteit in de bejaardenzorg, dat soort dingen. Maar wat merken we? Bij de pogingen om een economische inhaalbeweging te maken, worden dit soort investeringen in de maatschappij doorgaans juist afgebouwd en plaats van versterkt. Het is natuurlijk wel moeilijk om regeringen aan te moedigen om investeringen te doen waarvan je pas twintig, dertig jaar later het positieve resultaat ziet."

Dit nieuwe WGO-rapport wil zich richten tot de overheden, maar zijn hun mogelijkheden, aangezien het accepteren van geweld als communicatiemiddel tot op zekere hoogte een mentaliteitskwestie is, niet eerder beperkt? Butchart: "Ja. Maar ze kunnen wel zelf het goede voorbeeld geven en politiek gewicht verlenen aan de initiatieven die bijvoorbeeld ngo's nemen. Tegelijk zullen ze vooral moeten werken met de nieuwe generatie, wat inderdaad impliceert dat er zoiets bestaat als een 'verloren generatie'. Zodra iemand 16, 17 is, en alleen maar een gewelddadige interactie heeft gekend, kun je niet meer voor een fundamentele ommekeer zorgen. Je kunt wel bijsturen, er proberen voor te zorgen dat de agressie verbaal blijft, dat het gevoel van eigenwaarde wordt opgekrikt en dat de justitie rechtvaardig en efficiënt werkt. En dat is - kijk naar de toestanden in veel gevangenissen en het gerechtelijke apparaat in zoveel naties - nu bepaald niet het geval."

Zowat de helft, bijna 815.000 mensen, komt om door zelfmoord

Geweld is wereldwijd moordenaar nummer drie